

OBSAH

1	ÚVOD	13
1.1	Význam a rozdělení stavebních materiálů	13
1.2	Rozdělení stavebních materiálů	14
1.3	Dnešní stav a perspektivy rozvoje výroby stavebních materiálů ..	15
2	VLASTNOSTI STAVEBNÍCH MATERIÁLŮ	17
2.1	Přehled fyzikálních a chemických vlastností stavebních materiálů	17
2.2	Stavba hmoty	17
2.3	Základní vlastnosti stavebních materiálů	18
2.3.1	Vzhled a přesnost výrobních rozměrů	18
2.3.2	Hmotnost	18
2.3.3	Hustota (měrná hmotnost) - (ρ)	19
2.3.4	Objemová hmotnost - (ρ_v)	20
2.3.5	Hutnost - (h)	20
2.3.6	Pórovitost - (p)	21
2.3.7	Mezerovitost	21
2.3.8	Zrnitost (granulometrické složení)	22
2.3.9	Pevnost	22
2.3.10	Pružnost	22
2.3.11	Vlhkost	22
2.3.12	Násákavost	24
2.3.13	Mrazuvzdornost	24
2.3.14	Tepelná vodivost a akumulární schopnost	25
2.3.15	Žárovzdornost a stálost v ohni	26
2.3.16	Akustické vlastnosti stavebních materiálů	26
2.3.17	Základní vztahy vlastností látek	27
2.4	Hygienická a protipožární kritéria pro stavební materiály	27
3	KERAMICKÉ VÝROBKY	29
3.1	Rozdělení keramických výrobků	29
3.2	Keramické suroviny	30

3.2.1	Základní suroviny	30
3.2.2	Pomocné suroviny	31
3.2.3	Materiály na povrchovou úpravu	31
3.2.4	Výroba cihlářských výrobků	32
3.3	Cihlářské výrobky, skladování a doprava	35
3.3.1	Druhy cihlářských výrobků	36
3.3.1.1	Prvky pro svislé konstrukce	36
3.3.1.2	Prvky pro vodorovné konstrukce	39
3.3.1.3	Pálená krytina	41
3.3.1.4	Cihelné dlaždice a obkládačky	42
3.3.1.5	Pálené cihlářské prvky pro speciální účely	44
3.3.1.6	Trativodky	44
3.3.1.7	Antuka	44
3.3.2	Doprava cihlářských výrobků	44
3.3.3	Skladování cihlářských výrobků	45
3.4	Keramické obklady a dlaždice	45
3.5	Kameninové výrobky	49
3.6	Žárovzdorné výrobky	51
4	HORNINY	54
4.1	Rozdělení hornin a technické vlastnosti stavebního kamene ...	54
4.1.1	Vyvěřelé (eruptivní) horniny	55
4.1.1.1	Hlubinné vyvěřeliny	55
4.1.1.2	Žilné vyvěřeliny	56
4.1.1.3	Výlevné vyvěřeliny	56
4.1.2	Usazené (sedimentární) horniny	57
4.1.2.1	Mechanické usazeniny (sedimenty)	58
4.1.2.2	Chemické usazeniny	59
4.1.2.3	Organické usazeniny (biolity)	59
4.1.3	Přeměněné (metamorfované) horniny	60
4.1.4	Základní technické vlastnosti stavebního kamene	61
4.2	Vlastnosti hornin	62
4.2.1	Stavba hornin	62
4.2.2	Odlučnost a puklinatost	62
4.2.3	Zvětvávání hornin	63
4.2.4	Drtitelnost a štípatelnost	63
4.2.5	Opotřebitelnost a ležitelnost	64
4.3	Kámen a kamenivo	64
4.3.1	Těžba stavebního kamene	64

4.3.2	Opracování a úprava stavebního kamene	65
4.4	Výrobky z kamene	67
4.5	Kamenivo pro stavební účely	70
4.6	Dodávání, doprava a skladování kameniva	72
4.7	Přejímka kameniva a zimní předzásobení	72
5	POJIVA	74
5.1	Vzdušná pojiva	74
5.1.1	Vzdušné vápno	74
5.1.1.1	Výroba vzdušného vápna	75
5.1.1.2	Vlastnosti vápna	76
5.1.1.3	Druhy vápna, použití, doprava a skladování	76
5.1.2	Sádra	80
5.1.2.1	Výroba sádry	81
5.1.2.2	Vlastnosti a použití sádry	81
5.1.2.3	Doprava sádry a skladování	82
5.1.3	Anhydritové pojivo	83
5.2	Hydraulická pojiva	83
5.2.1	Hydraulické vápno	83
5.2.2	Cement, výroba, druhy a použití	84
5.2.2.1	Suroviny a výroba	84
5.2.2.2	Druhy cementů	86
5.2.2.3	Skladování a doprava cementů	91
6	MALTY A MALTOVÉ SMĚSI	92
6.1	Složky malt	92
6.2	Druhy a vlastnosti malt	93
6.3	Výroba a zpracování malt	95
6.4	Průmyslově vyráběné malty	97
6.4.1	Mokrý malty	97
6.4.2	Suché maltové směsi	98
7	CEMENTOVÉ BETONY	103
7.1	Výhody a nevýhody betonových konstrukcí	103
7.2	Složky betonu, poměry míšení	104
7.3	Výroba, doprava a ukládání betonové směsi	105
7.4	Speciální betony	108
7.4.1	Vakuovaný beton	108
7.4.2	Provzdušněný beton	108

7.4.3	Pohledový beton	108
7.4.4	Těžký beton	109
7.4.5	Beton s rozptýlenou výztuží	109
7.4.6	Ohnivzdorný a žáruvzdorný beton	109
7.4.7	Prolévaný beton	109
7.5	Lehké betony	110
7.5.1	Betony mezerovité	110
7.5.2	Betony lehčené nepřímo	110
7.5.3	Betony lehčené přímo	112
7.6	Zdivo z betonových tvárníc	113
7.6.1	Pórobetonové tvárnice	113
7.6.2	Betonové tvárnice vibrolisované	114
7.6.3	Stropní systém Rector z předepjatých nosníků a skořepinových vložek	115
7.7	Autoklávované výrobky	116
8	VLÁKNOCEMENTOVÉ VÝROBKY	119
8.1	Složky, výroba a vlastnosti vláknocementu	119
8.2	Výrobky z vláknocementu	120
9	DŘEVO	123
9.1	Základní názvosloví a technické vlastnosti dřeva, těžení a doprava	123
9.1.1	Základní názvosloví	123
9.1.2	Technické vlastnosti	124
9.1.3	Těžba dřeva a doprava	125
9.2	Kulatina, řezivo a jiné výrobky používané ve stavebnictví . . .	126
9.2.1	Kulatina	126
9.2.2	Řezivo	126
9.2.3	Jiné výrobky z kulatiny	127
9.3	Skladování a ochrana dřeva	128
9.3.1	Skladování dřeva	128
9.3.2	Ochrana dřeva	129
9.4	Lepené dřevo, suroviny, výroba a výrobky	130
9.5	Aglomerované dřevo, suroviny, výroba a výrobky	131
10	KOVY	134
10.1	Použití kovů ve stavebnictví	134
10.2	Surové železo a ocel (složení, zpracování a výroba)	134

10.3	Výrobky z oceli a betonářská výztuž	137
10.3.1	Výrobky z oceli	137
10.3.2	Betonářská ocel	139
10.3.3	Značení stavebních ocelí	141
10.4	Ochrana oceli před korozi	141
10.5	Slitiny neželezných kovů	142
10.5.1	Neželezné kovy	142
10.5.2	Slitiny neželezných kovů	144
11	STAVEBNÍ SKLO	145
11.1	Význam, suroviny, výroba	145
11.2	Vlastnosti skla	146
11.3	Druhy stavebního skla	146
11.3.1	Ploché sklo	146
11.3.2	Skleněné tvarovky	147
11.3.3	Skleněné trouby	148
11.3.4	Skleněné vlákno	149
11.3.5	Pěnové sklo	150
11.3.6	Skleněná mozaika	150
11.3.7	Skleněné mikrodutinky	150
11.4	Skladování skla	151
12	PLASTY	152
12.1	Význam plastů ve stavebnictví, základní suroviny, výroba a vlastnosti plastů	152
12.1.1	Suroviny	152
12.1.2	Výroba	152
12.1.3	Vlastnosti plastů	153
12.2	Druhy plastů	155
12.2.1	Termoplasty	155
12.2.2	Reaktoplasty	159
12.3	Plasty jako přísada do malt a betonů	160
13	IZOLAČNÍ MATERIÁLY A VÝROBKY	163
13.1	Druhy izolačních hmot	163
13.2	Izolace proti vodě a zemní vlhkosti	163
13.3	Izolace proti ztrátám tepla a proti pronikání chladu	168

13.3.1	Základní fyzikální a technické pojmy	169
13.3.2	Rozdělení tepelně izolačních materiálů	171
13.3.3	Druhy tepelně izolačních materiálů používaných v pozemním stavitelství	173
13.4	Izolace proti hluku a otřesům	175
13.4.1	Základní fyzikální a technické pojmy	175
13.4.2	Druhy výrobků pro izolace proti hluku a otřesům	177
13.5	Izolační hmoty pro požární ochranu	178
14	PREFABRIKACE	180
14.1	Účel a význam prefabrikace, výhody a nevýhody	180
14.2	Dílce z prostého, železového a předpjatého betonu	182
14.2.1	Druhy dílců	182
14.2.2	Značení stavebních dílců	183
14.2.3	Výroba a zpracování betonové směsi	184
14.2.4	Urychlené dozrávání betonu	185
14.2.5	Skladování prefabrikátů	186
14.3	Deskové materiály	187
15	POMOCNÉ MATERIÁLY	188
15.1	Nátěrové hmoty, tmely	188
15.1.1	Druhy nátěrových hmot	189
15.1.2	Druhy tmelů	191
15.2	Lepidla, druhy a použití	191
15.3	Tapety, druhy a použití	192
15.4	Speciální textilie	193
16	LABORATORNÍ CVIČENÍ ZE STAVEBNÍCH MATERIÁLŮ	196
16.1	Význam kontroly jakosti stavebních hmot a organizace provádění	196
16.2	Základní laboratorní postupy a úkony ve školní laboratoři (odběr vzorků, metodika zkoušení a ohodnocení výsledků) ...	197
16.2.1	Odběr vzorků	197
16.2.2	Metodika zkoušení	198
16.2.3	Hodnocení výsledků zkoušek	203
16.3	Ověřování vlastností keramických výrobků	203
16.3.1	Ověřování vlastností plných pálených cihel	203

16.3.1.1	Zkoušení rozměrů	203
16.3.1.2	Pravoúhlost	204
16.3.1.3	Zakřivení ploch a hran	204
16.3.1.4	Nasákavost	204
16.3.1.5	Pevnost v tahu za ohybu	205
16.3.1.6	Pevnost v tlaku	206
16.3.1.7	Objemová hmotnost	206
16.3.2	Ověřování vlastností drenážních trubek (ČSN 72 2699)	207
16.3.2.1	Světlost trubek	207
16.3.2.2	Zploštění trubek	207
16.3.2.3	Délka trubky	207
16.3.2.4	Tloušťka stěny trubky	207
16.3.2.5	Lomové zatížení trubky	208
16.4	Ověřování vlastností kameniva pro stavebnictví	208
16.4.1	Zkouška nasákavosti hutného kameniva	209
16.4.2	Zkouška zrnitosti kameniva	210
16.4.3	Zkouška objemové hmotnosti hutného kameniva	210
16.4.4	Zkouška sypké hmotnosti kameniva	211
16.4.5	Zkouška mezerovitosti kameniva	212
16.4.6	Zkouška pevnosti kameniva	213
16.5	Ověřování vlastností vzdušných pojiv	213
16.5.1	Vápno	213
16.5.1.1	Zkouška zrnitosti (jemnosti) vápna	214
16.5.1.2	Zkouška hasivosti kusového vápna	214
16.5.1.3	Zkouška vydatnosti kusového (a mletého) vápna	215
16.5.2	Sádra	216
16.5.2.1	Zkouška jemnosti mletí sádry (ČSN 72 2301, ST SEV 826-77)	216
16.5.2.2	Zkouška začátku a konce doby tuhnutí sádry	218
16.5.2.3	Zkouška pevnosti v tlaku	218
16.5.2.4	Zkouška pevnosti v ohybu	220
16.6	Vláknocementová plochá krytina	220
16.6.1	Zjišťování vlastností vláknocementové ploché krytiny (ČSN 72 2660)	220
16.6.1.1	Zkoušení rozměrů	220
16.6.1.2	Nasákavost	220
16.6.1.3	Pevnost v tahu za ohybu	221
16.7	Ověřování vlastností dřeva	221
16.7.1	Zkouška objemové hmotnosti dřeva (ČSN 49 0108, ST SEV 388-76)	222

16.7.2	Zkouška pevnosti v tlaku ve směru vláken (ČSN 49 0110) . . .	222
16.7.3	Zkouška pevnosti dřeva v ohybu (ČSN 49 0115, ST SEV 390-76)	223
16.8	Ověřování vlastností plastů	223
16.8.1	Stanovení tuhosti lehčené měkké hmoty při stlačení	224
16.8.2	Ohybová zkouška tuhých plastů	224
16.8.3	Stanovení odolnosti zatepla podle Vicata	225
16.9	Ověřování vlastností živic	227
16.9.1	Stanovení bodu měknutí kroužkem a kuličkou (K. K.)	227
16.9.2	Stanovení duktility asfaltu	228
16.9.3	Bod lámavosti asfaltů	230
16.9.4	Ověřování vlastností obkládaček	232
16.9.4.1	Zkoušení rozměrů	232
16.9.4.2	Přímost lícních stran	232
16.9.4.3	Pravoúhlost lícní plochy	233
16.9.4.4	Nasákavost	233
16.10	Odebírání vzorků zemin	234
16.10.1	Neporušené vzorky	234
16.10.2	Porušené vzorky	235
16.10.3	Hustoměrná metoda	235
16.10.4	Základní laboratorní stanovení vlhkosti zeminy	239
16.10.5	Stanovení meze tekutosti	239
16.10.6	Stanovení meze tvárlivosti	240
16.10.7	Stanovení meze smrštění zeminy	241
16.10.8	Objemové změny zemin	242
16.11	Laboratorní cvičení	242
16.11.1	Cvičení č. 1	243
16.11.2	Cvičení č. 2	245
16.11.3	Cvičení č. 3	246
16.11.4	Cvičení č. 4	247
16.11.5	Cvičení č. 5	249
16.11.6	Cvičení č. 6	252
16.11.7	Cvičení č. 7	253
16.11.8	Cvičení č. 8	255
16.11.9	Cvičení č. 9	256